

MI MLADI BORCI

STANOVSKI TEDNIK ZA SLOVENSKO DIJAŠTVO. — IZHAJA VSAK PETEK. — LETNA NAROČNINA: DIJAŠKA 16 DIN, NEDIJAŠKA 30 DIN, PODPORN A VEČ KOT 30 DIN. POSAMEZNA ŠTEVILKA 75 PAR — UREDNIŠTVO IN UPRAVA V LJUBLJANI V STRELIŠKI ULICI 12/II. — ČEKOVNI RAČ. ŠT. 16.078.

LETO III.

LJUBLJANA, PETEK, 9. DECEMBRA 1938.

ŠTEV. 13.

BREZMADEŽNA

Največja žena vseh časov, največja človeška osebnost vseh časov: Marija Brezmadežna.

Navajeni smo iskati ideala popolne človeške osebnosti med možmi, med junaki v zgodovini, med geniji, med asketi krščanskega veka. A najpopolnejša in največja, zgolj človeška osebnost je preprosto judovsko dekle Marijam, ki je živelo okoli 750. po ustanovitvi mesta Rima v Palestini.

V tisoč in tisoč letni zgodovini človeškega rodu se je rodilo mnogo velikih človeških osebnosti. Upravičeno jih občudujemo in strmimo nad njihovo veličino. Poznamo velikane kot so bili Hamurapi, Sokrat in Cezar med pogani, Mojzes med Judi, Origen, Ambrož, Avguštin in nepregledna vrsta mučencev, ki so izpričali veličino svoje krščanske osebnosti s krvjo, poznamo celo vrsto velikih osebnosti na papeškem prestolu od Petra do Pija.

Najsi so bile te osebnosti še tako velike, popolnosti niso dosegle in imele so vsaka svoje slabe strani.

Samo tisti more biti popolna človeška osebnost, kogar ni ranil izvirni greh. Taka osebnost pa je poleg Boga-človeka samo ena, in ta je njegova Mati Marija. In prav te njene odlike, da je bila obvarovana izvirnega greha, nas spominja njen praznik, praznik Brezmadežne.

K njej, brez madeža izvirnega greha spočeti, k tej prelepi in tako dovršeni človeški osebnosti, se obračamo mi mladi, ki v boju in premagovanju gradimo svoj značaj.

Ko hočemo biti čisti in otroško verni, ponižni in požrtvovalni, iskreni in polni osvajajoče krščanske ljubezni, dosledni v svojih načelih in v svojem življenju, gledamo zaupno v Njo, ki je prvi in najsvetlejši značaj med nami človeškimi otroki, ter jo prosimo, naj našim bojem in našim človeškim močem da tisti božji blagoslov, ki nam bo dal to, za kar se borimo, tudi doseči.

Vatikan se ne ukloni

PIJ XI. PROTI ITALIJANSKE-MU RASIZMU

Že pred nekaj meseci je začela Italija ponavljati za nemškim rasizmom pogubne rasistične zablode. Toda takoj, ko so se pojavili prvi tipajoči poskusi italijanskega rasizma, se je oglasil iz Vatikana jasen in nedvoumen glas Pija XI., ki je brez obotavljanja in ovinkov poklical odgovornim glavarjem v spomin krščanski nauk o plemenstvu.

Ta glas sivolasega Pija XI. je mogočno odmeval po vsem kulturnem svetu, vernem in nevernem. Vsakdo je čutil, da je v Vatikanu velikanska duhovna sila, ki se ne ukloni nikomur, ki se edina upa povedati vsakemu svoje in ki se ne boji tudi najmočnejšega diktatorja in njegovih kanonov.

NOV IZPAD RASIZMA

Po opominu Pija XI. precej časa ni bilo slišati drugega kakor nekaj splošnih izjav. V zadnjih dneh pa je krščanskemu svetovnemu nazoru sovražna rasistična smer v italijanskem fašizmu prišla na dan z novim udarcem. V novih italijanskih protijudovskih določbah se je naenkrat pojavil zakon, ki razveljavlja vse obstoječe zakonske zveze med arijskimi in nearijskimi osebami. Ta zakon pa prelamlja konkordat, ki je bil sklenjen med Italijo in sv. Stolico l. 1929 in ki jamči za nedotakljivost katoliške zakramentalne zakonske zveze.

POSEGANJE V PODROČJE CERKVE

Ta zakon bi zadel kaj malo italijanskih družin, saj so zakonske zveze med ariji in neariji dovolj redke, toda načelo, ki se s tem uveljavi, ko poseže država tako daleč izven svojega področja v izključno področje Cerkve, to načelo je popolnoma pogrešeno, zmotno in pogansko.

Vatikan ne sprašuje, koliko zakonskih vezi bo nova odločba protipravno zadela. Vatikan vidi eno in to je, da se država spušča v območje, ki ji sploh ne pripada. Tu ne gre samo za tistih par slučajev, v katerih bo država veljavni zakon proglasila za razvezan, ampak za **važno načelno vprašanje o nerazrešljivosti krščanskega zakramentalnega zakona.**

VATIKAN NE ODNEHA!

In v tem načelnem vprašanju Vatikan ne more, ne sme in noče popustiti prav nič in nikomur. Zato papež ni čakal in se ni obotavljal z odločnim protestom.

Ravna črta, katere se vedno drži pri načelnih vprašanjih katoliške Cerkve, prisili celo neverni svet, da s spoštovanjem gleda nanjo kot na nesporno največjo duhovno velesilo. Kdor začne s Cerkvijo in papežem boj, lahko vnaprej ve: Vatikan se ne ukloni nikomur!

Kmečka KA na Poljskem

Zadnja leta je KA in duhovščina na Poljskem zelo zaposlena z delom med kmečkim ljudstvom. Trudijo se za povzdigo splošne kulture, obenem pa tudi za poglobitev verskega življenja. Zlasti se trudijo, da bi postavili radikalen jez proti komunizmu, ki se posebno hitro razširja v siromašnih predelih dežele.

Po zamisli škofijskih institutov za KA so ustanovili po nekaterih poljskih krajih Katoliške ljudske univerze, katere naj bi svojim učenecem položile v srce ljubezen do Boga, do bližnjega in do zemlje očetov; vzbudila naj bi se tudi ljubezen do kmečkega dela.

Slovenska sestra in nacisti

Pri Dunaju ima redovno hišo kongregacija, ki ustanavlja zasebne katoliške šole. V to redovno družbo je vstopilo tudi več Slovenk. Do priključitve so sestre iz te kongregacije mirno in uspešno vršile svoj apostolat v šoli.

Po priključitvi so vse kat. šole uničili in vsi samostani so dobili nacističnega komisarja. Tudi te redovne hiše niso pozabili. Dobila je komisarja, ki ga je odlikovalo zagrizeno sovraštvo do vsega, kar je katoliško. Ni se oziral ne na redovna pravila ne na kaj drugega in

se sploh vedel v samostanu oblastno kot kak turški paša.

Med sestrami mu je posebno ugajala postavna Slovenka, doma s štajerske strani. Menda je že imel tudi on »visoko razvit moralni čut germanske rase«. Pozabil je, da katoliški samostan ni harem. Večkrat se je Slovenka vsiljivca komaj ubrnila. Ko ji je pa slednjič bilo le zadosti njegovega zalezovanja in nedostojnega namigavanja, ga je nekoč pošteno z metlo obdelala.

Sestra je morala bežati in je zdaj na varnem v Sloveniji.

POTA IN CILJI SHOLASTIKE

DVA ODSTAVKA IZ PREDGOVORA »NAŠE POTI«

Sholastika je po prepričanju vseh resnih znanstvenikov bistven del srednjeveške duševne kulturne zgodovine; dalje je zgodovinsko proučevanje sholastike danes tako intenzivno in se pozitivne vrednote sholastike tudi pri reševanju sodobnih znanstvenih in življenjskih vprašanj tako zelo upoštevajo, da je iz vseh teh razlogov pregledno poznanje sholastike za vsakega izobraženca ne le koristno, ampak naravnost nujno potrebno.

*

Predmet zgodovine filozofije je zgodovinski razvoj in pomen filozofije. Zato je filozofsko-zgodovinski študij veliko lažji za tistega, ki se je že seznanil s filozofijo samo na sebi, kakor pa za tistega, ki se s filozofijo seznanja šele pri študiju njene zgodovine. Ta knjiga je pisana tako, da se bo mogel tudi začetnik obenem pregledno seznaniti tako s problemi sholastične filozofije same na sebi kakor tudi z njeno zgodovino, a vse to pod pogojem, če knjige ne bo smatral za leposlovno berilo, temveč za predmet resnega in po potrebi ponovnega študija. Kajti knjiga, ki jo je začetniku zadosti samo enkrat prebrati in to brez večjega duševnega prizadevanja, spada zares med »lahko čtivo« in ga zato duševno prav malo ali pa nič ne obogati. Mnogokrat se tudi zgodi, da kaka knjiga človeku pri prvem, drugem in tretjem pokušanju prav nič ne ugaja, dokler problemov sam živo ne občuti, potem pa pride ura ali srečni trenutek, ko se mu razodene v vsej svoji pomembnosti in bi jo zaradi krivice, katero ji je delal, najraje prosil odpuščanja. Prijetno berilo pa bo ta knjiga zaradi novega in jasnega pregleda sholastike — tako vsaj upam — tistega, ki je v sholastični filozofiji že doma.

Živimo v takem času, da ima marsikateri dijak zjutraj prej v rokah časopis kot aktovko s knjigami. Kdor pa časopisa ne dobi še doma ali na stanovanju, se čisto gotovo ustavi na prvem ogledu, kjer je časopis javno nabit. Pameten katoliški dijak se seveda ne ustavi pred desko katerega koli dnevnika, samo da ima najnovejši datum, ampak si poišče katoliški časopis, in tudi zaveden nekatoliški študent se nikoli ne postavi pred desko, kjer je nabit katoliški časopis.

Toda poleg teh dveh študentov sta še dva čudna tipa: eden se pusti vplivati od vseh in bere vseprek, drugi pa sicer hoče biti katoliški, a si redno vsaj na časopisni deski ogleda tudi nasprotni časopis, v »informacijo« in »dopolnilo« seveda.

FANT BREZ ORGANIZACIJE

Največji revež je tisti študent, ki ima načelo, da mora brati vse časopise in nima določenega svetovnega nazora. Na enem voglu požira s časopisne deske prikrit a dosleden in načelen zasmeh vere in Cerkev in mu verjame. Pred drugo desko ravnodušno prebere kaj katoliškega in podlistek ter gre domov, ne da bi premislil, kje je resnica. On daje prav vsem, ali boljše povedano nikomur, in se čuti morda še vzvišenega nad »fanatizmom«, ki vlada v svetu.

Ko bo star, bo prav lahko o sebi mogel biti dovolj cinika, da bo prav lahko o sebi trdil, da je vedno tistih nazorov kot tista knjiga, ki jo je zadnje prebral.

Če je kdo usmiljenja in pomoči vreden, potem je to tisti, ki ima za načelo vse brati in si ogledati vsak dan obe časopisni deski. Ena rešitev pa mu je odprta: njegov sošolec in prijatelj, katoliški študent, ki razume, kaj pomeni to čitanje vseprek, mu more pomagati, če se zaveda svoje dolžnosti.

NEDOSLEDNI KATOLIŠKI ŠTUDENT — POMOČNIK NASPROTNIKOV!

Prav posebno čudo pa je tisti študent, ki se po prepričanju priznava h katoliškemu svetovnemu nazoru, a se vseeno ustavlja pred desko nasprotnega časopisa. Vztrajno zagotavlja, da nima prav nobenih simpatij do nasprotnega časopisa in da ga noče

s tem podpirati. V nasprotnem časopisu hoče samo pogledati poročilo o včerajšnji tekmi ali prebrati silno zanimivi podlistek. Ob koncu svojega dokazovanja še moško pristavi, da končno mora vendar vedeti, kaj pišejo nasprotniki.

Kako s tem samega sebe vara, seveda ne vidi. Podlistek, ki ga bere v nasprotnem časopisu, hoče vedno biti istega duha, kot je ves list. Izredno zadovoljen je tak list, če najde podlistek, ki je na indeksu in po možnosti opisuje strahote srednjega veka ali prinaša izmišljene pripovedke o »papežinji Faustici«.

STARA IN NOVA ČEŠKO-SLOVAŠKA

Po velikih mednarodnih zapletljajih in napetostih stoji danes pred nami nova Češko-Slovaška država.

Nobena skrivnost ni, da je bila stara češkoslovaška republika tista evropska država, kjer je bilo največ komunizma in framonserije. Framasonerija je imela v rokah vso oblast nad državo. To dejstvo se je pri nas iz bogve kakšnih ozirov redno in dosledno zamolčevalo.

Sam praški kardinal Kaspar pa je po velikih dogotkih v oktobru v svojem pastirskem pismu lepo poudaril, da usodni dogotki, ki so zadeli državo, dajo človeku misliti. Ali niso bili ti usodni dogotki, kazni za državo, ki je imela takšno sovražno stališče do vere in Cerkev. Kardinal pove v pastirskem listu, kakšno je bilo to razmerje:

»Kaj vse se je zgodilo pri nas od prevrata v 1.1918! Koliko je bilo božjih žalitev, začenši z odstranitvijo Marijinega stebra sredi glavnega mesta Prage. In ta steber je bil spomenik kvaletnosti naših pobožnih prednikov za varstvo Prage pred Švedi. Dobro veste tudi, kaj vse se je naredilo proti katoliški Cerkvi, ki jo je edinorojeni božji Sin ustanovil za odrešenje ljudi.

Med tem, ko so bile v drugih deželah in državah zahvalne službe božje za ohranitev miru, h katerim so prihajali nosilci javne oblasti, se je pri nas vse zidalo na lastno moč. Imena pravega živlega Boga in našega Odrešenika Jezusa Kristusa ti vodilni krogi v svojih izjavah niso niti izgovorili upali, ali ga pa niso smeli.«

Te kardinalove besede zelo dobro označujejo staro framonosko češko republiko. Način, kakor se je vladala Češka, točno odgovarja framonoski metodi pri upravi javnih služb. Pod krinko neomejene demo-

Največja samoprevara pa je to, če si katoliški študent domišlja, da mora zato brati nasprotni časopis, da zve, kaj pišejo nasprotniki. To radovednost plača študent s tem, da po malem a gotovo zastruplja svoje mišljenje in si megli načelno jasnost; končno prav lahko še sam postane nasprotnik, in tedaj bo kakopak vedel, kaj mislijo nasprotniki!

Kdor je katoličan, naj bo cel katoličan. H katoličanu pa spada tudi tisti ponos, ki da človeku zavest, da mi ne rabimo nobenih liberalnih in komunističnih »dopolnil« in sami lahko živimo ob tem, kar imamo sami.

kracije je peščica framonoskih ministrov z ministrskim predsednikom vred terorizirala javno mnenje in izlivala strup med narod. Ukrep za ukrepom je pod raznimi prevezami vedno bolj utrjeval svobodomiselstvo in brezboštvo. Ni čuda, če je bilo v mali češki republikli en milijon organiziranih brezbožnikov. Framonoska država je imela pri tem milijonu levji del.

Nova Češko-Slovaška pa se zdi, da razume šibo, ki jo je zadela in da čuti, kam vodi stara pot.

Posebno oster odpor proti sedanjim framonoskim politiki vodijo Slovaki. Slovaški voditelj dr. Tiso je na zborovanju v Banskobystrici povedal tole: »Novi slovaški državi, v kateri je delavec polnopravni član naroda, ne sme biti zvezda vodnica Marx ali Lenin, ampak izključno samo Kristus. Mi zastopamo krščanski svetovni nazor. Vse druge teorije morajo pasti, ali so pa že padle.«

Slovaki so se torej zavestno obrnili naravnost proti dosedanji framonoski smeri.

Tudi med Čehi, ki jih je framonerija veliko bolj pokvarila, se vrši zanimiv preokret. Framonoski državni voditelji, ki nosijo krivdo za zadnji poraz, so zaporedoma odšli. S tem pa se niso umaknili sodbi. Čehi so spregledali, kakšno nesrečo so jim prinesli ti framonoski državniki in so jih postavili pred sodišče z bivšim predsednikom republike na čelu. Naj bo sodba sodišča kakršnakoli, sodba zgodovine bo večni sramotni žig za njihovo delo, ki ga je podpihovalo mnogo bolj framonosko sovraštvo kot domovinska ljubezen.

Če pregledamo vsa ta dejstva, moramo reči, da bridki udarci kujejo boljše, pravičnejše, srečnejše in bolj krščansko Češko-Slovaško.

Tom Playfair

Kolikor bolj je Green sprevideval položaj, toliko bolj se je v njem strah umikal jezi. Hotel je zavpiti, toda Harry Guip mu je zatlačil v usta polovico brisače. Green je bil sicer močan in se je metal kakor miš v kletki, toda kaj je zmoget proti štirim?

Nenadoma pa se nekaj prelomi z velikim ropotom, postelja zgubi ravnotežje in se sesuje: noga se je zlomila. Jože, Harry in Vili so se v strahu rešili na hodnik. Tom pa naglo kot misel ugasne sveče, ki so jih ubežniki pustili na bojnem polju, skoči v posteljo in že energično spi.

Bil je res skrajni čas: na pozorišče je prišel pater Middleton in našel Greena ob polomljeni postelji. Green je stal pred prefektom kakor polit cucek.

»Vležite se v tole prazno posteljo, jutri se bova pa pogovorila o zadevi.«

»Ampak gospod prefekt, jaz...«

»Dovolj za enkrat! Pojdite v posteljo in spite!

In prefekt je odšel po spalnici ter si zapisal imena odsotnih.

Drugo jutro se je Tom šel javit kot edini krivec. Stvar je bila za prefekta silno zabavna. Ne da bi to vidno pokazal, je povabil Toma, naj si obogati svojo spominsko zakladnico z nekaj verzli iz Shakespearaja.

Od takrat naprej Tom ni več izganjal hudiča.

OSMO POGLAVJE

Tomov barometer nevarno pada.

Prvih pet ali šest tednov šolskega leta ni šlo brez težav mimo Toma. Zlasti v šoli ni manjkalo raznih prigod. Kakor pač mnogi drugi, tako je bil tudi Tom prepričan, da bo prišel skozi, in še sijajno, brez vsakega truda. Žal pa profesor ni bil enakega mnenja. Treba je tudi priznati, da je bil Tom pri svojih potegavščinah včasih že kar nesramen. Nekega dne je pater Middleton na vso moč razlagal precej zamotane ulomčne račune. Razlagal je počasi, pazljivo, metodično; še tako zabita glava bi morala razumeti. Pater Middleton je posvečal svojemu razredu vse sile, tako da je bil čez pol ure kar pokrit s kredo in s potom, in ni bilo baš vroče.

»Otroci, upam, da ste vsi razumeli. Ali kdo ni razumel?«

Vse glave so se sklonile pritrilno. Le Tom je dvignil roko.

»Kaj je, Playfair?«

»Da, gospod profesor!« odgovori Tom lakonično. Profesor se je nekoliko zmedel. »Kaj hočete reči?«

»Razumel sem, gospod profesor.«

Pater Middleton se je nasmehnil. Razred je bušnil v smeh, in Tom je spoznal, da je bleknil neumnost, in da pomeni nasmeh profesorja le obziren očitek. Toda zlo je bilo že storjeno.

Nekaj dni za tem je pater Middleton vpraševal zemljepis. Aleksander Jones je bil vprašan o državi Vermont (ena izmed držav severnoameriške Unije).

»Povejte mi kaj o površinski sliki vermontske države, Jones!« vpraša pater.

Jones vstane, ves zmeden in prestrašen. Noge se mu šibijo, grize se v ustnice in nervozno premika prste. Bled je kakor mrlič. Zaman skuša odpreti usta.

Pater Middleton ponovi vprašanje in doda nekaj bodrilnih besed.

To je ce... ce... celina.«

Najbrž me niste dobro razumeli. Ni se treba bati, jaz vem, da vi znate. Poslušajte dobro: ali je vermontska država skalnata, hribovita, peščena ali kaj drugega?«

Nesrečnež je še enkrat skušal odpreti usta: pa ni šlo. Tom, ki lekcije niti videl ni, mu je priskočil na pomoč. Sedel je točno za Jonesom.

»Hribovita!« je zašepetal.

»Hribovita!« je ponovil Jones.

»Mislite?« podvomni profesor.

»Povej mu, da je skalnata!« je brundal odzadaj Tom.

Niti zdaj ni bil odgovor zadovoljiv.

»Povej mu, da je peščena.«

Profesor je še vedno čakal.

»To je pa že od sile!« se je spozabil Tom in začel kar glasno govoriti.

»Povej mu, da je zelo hribovita, zelo skalnata in zelo peščena.«

»Vermontska država je zelo hribovita, zelo skalnata in zelo peščena.«

Gromki smeh je nagradil ta odgovor. Jones se je usedel ves nesrečen, saj je čutil, da se je osmešil.

»Playfair, po uri ostanete v razredu!«

»Saj nisem nič naredil!« je zavpil Tom z užaljenostjo človeka, ki mu drugi omalovažujejo kreposti.

(Dalje prih.)

KOMUNIZEM V ALBANIJU

Gospodarska kriza je prišla v Albanijo z malo zamudo, a je segla prav tako globoko kot drugod.

Prav v tej dobi se je mladina navdušila za študij, ki naj bi ji odprl pot do upravnih služb. Vsi ti mladi ljudje, ki so začeli študirati, so računali, da bodo zasedli službe, katere so dotedaj upravljali večinoma ljudje, ki niso imeli primerne šolske izobrazbe.

Vlada pa ni bila naklonjena temu, da bi se vse naenkrat prevrglo in izpremenilo in je zato skušala razvoju pametno umeriti. Ta umerjenost pa je bila mladim seveda malo po volji. Nastalo je nezadovoljstvo med mladimi izobraženci, ki niso dobili služb, do katerih so mislili, da imajo pravico. Ista nezadovoljnost se je širila med dijaštvom, ki je slutilo, da jih čaka po študiju dolgotratna brezposelnost.

To nezadovoljstvo se je hitro spreminilo v nezaupanje, pesimizem in odpor proti sedanjemu družabnemu redu. V tem času se je tudi pojavila takozvana antiklerikalna struja. Komunistična stranka se je temu položaju hitro prilagodila. Začela se je velikopotezna tiskovna propaganda. Revije so prinašale pod krinko nacionalnosti prevratne komunistične članke. V te revije so pisali zlasti komunistični profesorji, kar je vlada iz nerazumljivih razlogov dopuščala.

Odpor proti tem zlim pojavom je nastopil s padcem Frasherijeve vlade (jeseni 1936.); začela se je stroga cenzura domačega in tujega tiska, čiščenje v šolah, policijsko nadzorstvo. Glavni propagandisti so odpotovali v rdečo Španijo, boljše-viške revije so izginile, komunizem je izginil v podzemlje. Toda zlo je bilo zasajeno.

Obžalovanja vredne gospodarske razmere še trajajo, nekateri politiki, ki so izginili ob nastopu Frasherijeve vlade, so se vrnili. Mladi idealisti, ki so jih zadeli strogi ukrepi, so v očeh mladine mučeniki. Komunistična propaganda in organizacija sta se prilagodili novemu položaju.

V Albaniji bo treba resnega dela.

Pravkar je izšla

NAŠA POT II.

v drugi izdaji:

Ušeničnik—Debevec—Zabret
O ČTIVU IN ŠE KAJ

CENE: 8.—, 6.—, 4.— din.

Odg. urednik: Ciril Kovač (Ljubljana). Izdaja konzorcij (J. Prešeren, Ljubljana). Tiska Misijska tiskarna, Groblje—Domžale (A. Trontelj).